

Llety ar gyfer Gweithwyr Theatr: Briffio Gwesty Sy'n Gweddu

Bwriad y papur briffio hwn yw rhoi trosolwg o ganfyddiadau Equity o brofiadau ein haelodau gyda llety pan fyddant yn gweithio oddi cartref yn y DU. Mae'n cynnwys cyfeiriad at brofiadau aelodau sydd wedi bod yn gweithio ar gynyrchiadau teithiol, ac aelodau sydd wedi gweithio oddi cartref ar gynhyrchiad sy'n cael ei gynnal mewn un lleoliad, ar draws y sector masnachol a'r sector â chymhorthdal.

Pa sail dystiolaeth sydd gan Equity ar gyfer yr adroddiad hwn a'r hawliadau a gyflwynwyd ar y cytundebau theatr â chymhorthdal a masnachol?

- Arolwg Ionawr 2022 o weithwyr theatr
- Ymgynghoriadau Gorffennaf 2022 cyn paratoi hawliadau
- Cyfarfodydd gweithle ledled y DU, ar deithiau masnachol ac ar gynyrchiadau â chymhorthdal
- Ymatebion i'n Hofferyn Adrodd ar Westai (Digs)
- Ciparolwg ar ymholiad o Ionawr 2023

Beth yw'r sefyllfa bresennol?

- Theatr Fasnachol: £195 yr wythnos o gynhaliath, £300 yr wythnos o lwfans teithiol
- Theatr â Chymhorthdal: £188.15 yr wythnos o gynhaliath, £265 yr wythnos o lwfans teithiol

Beth yw'r problemau gyda'r trefniadau presennol?

“Mae'n anghywir bod actor proffesiynol/rheolwr llwyfan ac ati, sy'n gweithio i ffwrdd i'w swydd, yn gorfod byw yn ystafell sbâr rhywun. Mae'n hen ffasiwn, yn ddiraddiol ac weithiau nid yw'n ddiogel, ac rwy'n amau ei fod yn digwydd mewn unrhyw ddiwydiant arall.”

Nid yw'r lwfansau a gaiff aelodau o dan y cytundebau yn ddigon i'w galluogi i sicrhau rhywle sy'n agos at y lleoliad y maent yn gweithio ynddo, yn lân ac yn breifat. Er mwyn aros yn rhywle sy'n bodloni pob un o'r tri maen prawf pwysig hyn, bydd gweithwyr theatr yn ychwanegu'n rheolaidd at y lwfans a gânt gyda'u tâl eu hunain - neu'n aberthu o leiaf un o'r meini prawf hyn i gadw o fewn y lwfans a roddir iddynt.

Mae'r broblem hon yn arbennig o ddifrifol yn ystod wythnosau cynhaliath, oherwydd nid oes unrhyw westeiwr yn gwahaniaethu rhwng rhywun sy'n cael £188.15 yr wythnos a rhywun sy'n cael £300. Yr un yw'r symiau a godir ar weithwyr theatr, ac felly dylai'r lwfansau a delir mewn unrhyw wythnos fod yr un fath.

Rhestrau gwesty annigonol

“Mae'r system gwesty draddodiadol (rhestr gwestai o'r theatr o wahanol fathau o lety) bron wedi diflannu. Bellach Airbnb neu safleoedd tebyg yn bennaf sy'n prisio'r rhan fwyaf o weithwyr theatr allan o'r farchnad. Ar yr achlysur prin rydw i wedi cael cynnig rhestr gwestai, rydych chi'n galw'r bobl arni ac maen nhw'n dweud wrthyfych chi eu bod wedi gofyn am gael eu tynnu oddi ar y rhestr fisoedd yn ôl, neu dim ond llond llaw o opsiynau sydd ar gael i gwmni o 40 o bobl. Nid yw'n gweithio mwyach.”

Mae diffyg adnoddau staffio mewn lleoliadau wedi golygu nad yw rhestrau gwestai yn cael eu cynnig mwyach, neu'n druenus o hen ffasiwn, ac ni ddarperir gwybodaeth am yr ardal leol, y cyfleusterau a'r opsiynau trafnidiaeth sydd ar gael i weithwyr teithiol. Mae hyn yn gadael gweithlu sy'n ymweld yn agored i niwed - pan nad yw pobl yn gwybod ym mha dref neu ddinas y maent wedi cyrraedd, nid ydynt yn gwybod ble i osgoi yn hwyr yn y nos, sut i gyrraedd adref yn ddiogel neu wybodaeth allweddol arall am ble maent. Pan fo lwfansau'n rhy isel i fforddio rhywle sy'n agos at y gweithle, mae'n rhaid i lawer o'n haelodau deithio ar eu pen eu hunain drwy strydoedd nad ydynt yn gwybod amdanynt i lety ar gyrion canolfannau trefol.

Risgiau i ddiogelwch gweithwyr

“Roeddwn wedi bwcio fy hun i mewn i westy tua 30 munud i ffwrdd o'r theatr oherwydd dyna'r cyfan y gallwn ei fforddio. Cerddais adref y ffordd y dywedodd google maps wrthyf i, ac yna tua diwrnod tri yn y lleoliad roedd un o'r staff lleol yn sôn am sut yr oedd llawer o fenywod wedi cael eu haflonyddu'n rhywiol yn ddiweddar yn yr ardal yr oeddwn yn cerdded drwyddi - gyda'r nos, ar fy mhen fy hun..”

Yn ystod y 12 mis diwethaf, mae Equity wedi derbyn adroddiadau niferus yn uniongyrchol gan berfformwyr Global Majority ac aelodau tîm rheoli llwyfan, ac ail-law gan ddirprwyon Equity, am gam-drin hiliol ac ymosodiadau hiliol y mae pobl wedi'u profi yn cerdded ar eu pennau eu hunain gyda'r nos mewn lleoedd anghyfarwydd.

Yn 2022, ymosodwyd yn gorfforol ar o leiaf pump o'n haelodau ar eu ffordd yn ôl i'w gwesty, gydag un yn gofyn am arhosiad hir yn yr ysbyty gydag amser i ffwrdd o'r gwaith i dderbyn triniaeth am yr anafiadau erchyll a gawsant ar ôl cael eu curo ar y stryd. Yn ogystal, gall

aelodau sy'n rhan o'r gymuned LGBTQ+, neu sy'n cael eu hystyried yn cwiar, wynebu problemau penodol mewn trefi llai sy'n gartref i boblogaethau llawer llai amrywiol na'n dinasoedd mawr. Yn ein harolwg Ionawr 2022 fe wnaethom ofyn "Ydych chi erioed wedi teimlo'n anniogel, neu wedi bod mewn sefyllfa anniogel wrth deithio i'ch llety neu oddi yno?" a dim ond 13% o ymatebwyr a ddywedodd nad oedd hyn erioed wedi bod yn wir.

Mae mater llety felly yn ymwneud yn bennaf â diogelwch ac urddas yn y gwaith.

Ansawdd gwael a diffyg goruchwyliaeth gan y diwydiant

"Ni allai'r landlord ddringo'r grisiau mwyach felly mae'n debyg bod ganddi lanhawr i mewn. Nid oedd y glanhawr hwnnw wedi bod i fyny i'r ystafell yr oedd hi'n ei rhentu, yn amlwg. Roedd baw cath ar y dillad gwely, ynghyd â gwallt pobl eraill a haenau trwchus o lwch ar bopeth. Dywedais wrth fy nghynhyrchydd beth oedd yn digwydd ac doedd o ddim yn poeni. Hon oedd fy nhaith gyntaf a doedd gen i ddim syniad ei bod hi fel hyn. Roedd y diffyg gofal yn ysgytwol"

Mae rhoi gwaith chwilio am westy i'r gweithwyr eu hunain wedi arwain at ddibyniaeth gynyddol ar wefannau trydydd parti fel Theatre Digs Booker ac Airbnb, gan greu tirwedd lle mae gweithwyr theatr yn dioddef 'catfish digs' - gwestai sy'n edrych yn iawn yn y lluniau a'r adolygiadau, ond yn troi allan i fod yn anaddas mewn gwirionedd.

Mewn rhai achosion gall y rhain fod yn faterion cymharol fach, fel y décor yn yr ystafell yn edrych braidd yn flinedig o'i gymharu â'r lluniau, ond mewn eraill gall fod yn llawer mwy arwyddocaol. Mae aelodau sydd â gofynion hygyrchedd, er enghraifft, wedi adrodd am achosion lle'r oedd y rhestr gwesty a chyfathrebu â'r gwesteiwr wedi rhoi sicrwydd bod yr ystafell wely yr oeddent yn ei harchebu ar y llawr gwaelod, dim ond i ddarganfod bod grisiau i'r eiddo na chyfeiriwyd atynt o'r blaen. Mae aelodau sydd ag alergedd i ffwr anifeiliaid wedi cael gwybod bod yr eiddo yn rhydd o anifeiliaid anwes, ac wedi darganfod bod yna anifeiliaid anwes y cartref efallai na fyddan nhw'n cael mynd i'r ystafell wely y maen nhw wedi'i harchebu, ond a fydd yn crwydro'n rhydd mewn ardaloedd cyffredin fel y gegin a chynteddau.

Gall materion llety hefyd fod yn fwy peryglus a sarhaus na mater gyda chynnal a chadw'r eiddo. Mae gweithwyr theatr Global Majority wedi adrodd am sylwadau hiliol gan westeion, ac mae pobl LGBTQ+ wedi adrodd am homoffobia a thrawsffobia. Yn ogystal, mae yna 'reolau tŷ' rhyfedd ac afresymol y mae aelodau wedi'u rhannu â ni sy'n cwmpasu sbectrwem eang o amodau sy'n anhyfyw i bobl nad yw eu horiau gwaith yn 9-5. Mae gweithwyr theatr yn mynd i'r afael yn rheolaidd â materion fel

nad yw'r gwres yn cael ei ganiatáu yn y gaeaf yn ystod y dydd pan fydd y gwsteiwr allan yn y gwaith, yn cael gwybod na allant ddefnyddio'r gawod ar ôl 10pm yn y nos oherwydd bydd sŵn y tanc dŵr yn deffro, nad ydynt yn cael mynediad at offer coginio ac nad oes ganddynt fynediad at ddŵr poeth pan fydd ei angen arnynt ar deulu'r gwsteiwr.

Mae'r gwaith allanoli gwesty yn gadael gweithwyr theatr heb fawr o gefnogaeth os bydd problemau. Ar Airbnb yn arbennig, mae'n weddol gyffredin i westeiwr gwesty ganslo archeb ar fyr rybudd - yn enwedig pan wnaethpwyd archeb ymhell ymlaen llaw ar gyfradd is nag y gallai'r gwsteiwr ei gyflawni nawr pe bai'n ail-restru'r eiddo. Roedd hon yn broblem sylweddol i weithwyr theatr yn ystod COP-26 yn Glasgow, ac o ganlyniad bu'n rhaid i bobl deithio i mewn i'r gwaith o gyn belled i ffwrdd â Chaeredin a Chaerliwelydd lle nad oedd cynhyrchwyr yn ymyrryd i'w cynorthwyo. Fodd bynnag, nid yw'r mater hwn wedi'i gyfyngu i gynadleddau byd-eang, un-tro, ac mae hefyd yn achosi problemau rheolaidd mewn trefi a dinasoedd arfordirol yn ystod misoedd yr haf, ac mewn cyrchfannau twristiaeth poblogaidd fel Rhydychen a Chaerfaddon adeg y Nadolig.

Mae cynnydd Airbnb wedi golygu bod gan y rhai sydd ag ystafelloedd gwely sbâr neu eiddo sydd ar gael i'w rhentu yn y tymor byr ar gael iddynt y maent yn ceisio tynnu'r referniw mwyaf ohono. Nid byd o gefnogwyr theatr caredig sydd eisiau cefnogi'r sector trwy ddarparu cartref cynnes a chyfforddus i weithiwr teithiol yw hwn bellach, ond marchnad gwerthwyr lle mae gweithwyr theatr yn cystadlu'n uniongyrchol â phobl ar eu gwyliau ac eraill sydd â mwy o allu i gwrdd â phrisiau uwch am yr eiddo sydd wedi'u lleoli orau ac sy'n cael eu cynnal a'u cadw'n dda.

"Dydw i ddim eisiau aros yn ystafell sbâr rhai dieithriad, a dydw i ddim yn gweld pam y dylwn i orfod gwneud hynny pan fyddaf yn teithio ar gyfer fy swydd. Dydw i ddim yn gweld pam y dylwn i orfod ychwanegu at y lwfans gyda fy nghyflog fy hun dim ond i fforddio rhywle sy'n iawn. Ddim yn foethus - jyst yn iawn."

Strwythur costau a lwfansau

"Rwy'n cael y lwfans yr wythnos cynt, sy'n golygu mai dim ond yr wythnos flaenorol y gallaf ei archebu, sy'n golygu bod prisiau'n uwch na'r lwfans a bod opsiynau gwael ar ôl gennych. Rwy'n meddwl pe baem yn cael y lwfans fwy ymlaen llaw efallai y byddwn yn gallu fforddio lleoedd mwy addas oherwydd byddai gennyf fwy o amser arweiniol ar gyfer archebu fy hun yn rhywle a byddai'n llai o straeln."

Pan delir lwfansau wythnos cyn yr wythnos y maent yn

berthnasol iddi, mae'n anodd iawn i aelodau heb gynilion sylweddol eu harchebu ymlaen llaw a thrwy hynny sicrhau cyfradd rhatach. Archebodd un aelod, ar daith 12 mis yn ddiweddar o'r DU, ei westy ar gyfer pob lleoliad pan oedd wedi llofnodi ei contract am gyfanswm cost o ychydig o dan £15,000, y talwyd amdano ar gerdyn credyd partner nad yw'n gweithio yn y diwydiant theatr. Nid oes gan bob gweithiwr fynediad at y math hwn o gymorth ariannol - ac ni ddylai eu gallu i gymryd swydd yn gweithio oddi cartref ddibynnu ychwaith ar a allant dalu'r costau sy'n gysylltiedig â gwneud hynny.

Yr aelodau sy'n cael eu talu lleiaf sy'n wynebu'r risg uchaf o broblemau gyda gwesty. Mae'r rhai ar gyfraddau cyflog wythnosol uwch yn fwy abl i ychwanegu at eu lwfansau gyda'u cyflog er mwyn sicrhau rhywle addas ar eu cyfer - ond ni all gweithiwr sy'n cael y gyfradd isaf wneud hyn pan fydd ganddynt rent, biliau a rhwymedigaethau ariannol eraill i'w talu o hyd sy'n gysylltiedig â'u cyfeiriad cartref. Ar daith DU ddiweddar, dewisodd aelod roi ei hun mewn gwstai rhad am y cyfnod lle nad oedd yn gallu aros gyda ffrindiau. Ar daith 12 wythnos treuliodd dair wythnos yn aros gyda ffrindiau a threuliodd naw wythnos mewn gwstai rhad. Gwariodd gyfanswm o £4,613 - neu, £84 yr wythnos yn fwy na chyfanswm y lwfans a gafodd dros y cyfnod. Mae hyn yn bosibl i weithiwr sy'n ennill llawer mwy na'r isafswm cyfradd, ond nid yw'n ymarferol i'r rhai ar y cyflog isaf.

Effaith ar iechyd corfforol a meddyliol, ac ar berfformiad swydd

"Mewn man yn Birmingham roedd y rhestr gwesty yn dweud mai gwely sengl ydoedd, ond pan ddois i fyny roedd rhyw esgus pam mai dim ond sofffa oedd o (nid gwely sofffa - sofffa). Roedd yn rhy fach i fy nghorff ond ni allwn ddod o hyd i unrhyw le arall felly cysgais ar y sofffa honno am bythefnos. Roedd hynny dri mis yn ôl ac mae gen i broblemau cefn o hyd."

Thema gyffredin yn yr ymatebion i'r ymgynghori y mae Equity wedi'i rhedeg ar gwestiwn gwesty yw'r lefelau o straen a thralod y mae materion llety yn eu hachosi i bobl y mae'n ofynnol iddynt reoli'r sefyllfaoedd hyn heb gymorth i raddau helaeth tra hefyd yn gweithio mewn swyddi heriol, llawn amser i ffwrdd o cartref a'u rhwydweithiau cymorth arferol. Mae'r straen hwn yn cael effaith ar ansawdd eu gwaith, gydag 84% o ymatebwyr i'n harolwg Ionawr 2022 yn nodi bod problemau llety yn rheolaidd neu weithiau'n golygu na allant wneud eu swyddi i'w safon arferol. Yn yr un arolwg, dywedodd 58% o ymatebwyr fod materion llety wedi cael effaith andwyol ar eu hiechyd meddwl.

Yr ateb

"Mae'n rhaid i'r swm arian godi. Syml."

Ar y cytundebau masnachol a'r cytundebau â chymhorthdal, mae Equity wedi hawlio'r canlynol, fel newid strwythurol hirddisgwyliedig i'r ddarpariaeth llety ar gyfer gweithwyr theatr sy'n gweithio oddi cartref.

- Lwfans Byw i Ffwrdd sengl o £400 yr wythnos i'w gymhwyso ym mhob wythnos.
- Lwfans Byw i Ffwrdd i'w dalu bedair wythnos cyn yr wythnos y mae'r arian yn berthnasol iddi
- Per diem newydd, wedi'i neilltuo ac ar wahân i'r arian a ddarperir ar gyfer llety
- Ar deithiau Haen A* ac A Masnachol, dylai cynhyrchwyr gymryd cyfrifoldeb am gyrchu a darparu llety - gyda'r gweithiwr yn cael yr opsiwn o gymryd y lwfans Byw i Ffwrdd yn lle.
- Ar bob taith sy'n ymweld â Dulyn/ROI, dylai'r cynhyrchydd fod yn gyfrifol am gyrchu a darparu llety i'r gweithlu

Mae'n amser ar gyfer Gwesty Sy'n Gweddu.

I gael rhagor o wybodaeth am waith Equity ar westai, cysylltwch â Charlotte Bence, Swyddog Theatr Diwydiannol: cbence@equity.org.uk